

УДК 658:336

Христина Бакса, Ольга Владимир

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

«МВО» ЯК СТРАТЕГІЯ ФІНАНСОВОГО ОЗДОРОВЛЕННЯ ПІДПРИЄМСТВА

Khrystyna Baksa, Olha Vladymyr

«MBO» AS A STRATEGY OF FINANCIAL RECOVERY OF AN ENTERPRISE

Важливими складовими, які впливають на ефективність діяльності підприємства є своєчасне передбачення та виявлення несприятливих тенденцій його розвитку, а також вчасне та результативне поєднання різних шляхів і засобів фінансового оздоровлення.

За умов політичної та економічної нестабільності функціонування підприємств часто супроводжується різноманітними кризовими процесами. Відтак питання щодо діяльності підприємства, ймовірності його банкрутства і, як результат, втрата робочих місць та підвищення рівня соціальної напруги постають досить гостро.

Вирішенню проблем, пов'язаних із визначенням ймовірності банкрутства підприємства приділяється значна увага з боку як вітчизняних так і зарубіжних науковців. Зокрема прогнозуванням банкрутства займалися такі вчені, як: А. Таффлер, О.Я. Базилінська, Н.П. Шморгун, В.О. Подольська. Особливої уваги заслуговують підходи до механізму фінансового оздоровлення підприємств, запропоновані такими науковцями, як: В. І. Грачова, О. О. Терещенко, І. А. Бланк та ін. [1,3].

Більшість науковців та практиків ототожнюють процес санації та фінансового оздоровлення. Відомий спеціаліст у галузі банкрутства М. І. Тітов пропонує трактувати поняття санації як: оздоровлення неспроможного боржника, надання йому з боку власника майна, кредиторів та інших юридичних і фізичних осіб (у тому числі зарубіжних) фінансової допомоги, спрямованої на підтримку діяльності боржника і запобігання його банкрутству [4].

Проте, постійні щорічні зміни умов зовнішньоекономічного середовища та особливостей ведення фінансово-господарської діяльності підприємства породжують необхідність пошуку нових шляхів та методів проведення фінансового оздоровлення суб'єктів господарювання. Тобто при здійсненні фінансової санації важливим є впровадження нових інструментів з метою покращення фінансової діяльності підприємства. На сьогоднішній день, загроза банкрутства й зумовлені цим негативні економічні та соціальні наслідки змушують персонал, що працює на підприємстві, робити свій внесок у фінансування санації. Основною причиною цього є надія збереження свого робочого місця.

У зарубіжній практиці поширеною є стратегія Management Buy-out (MBO), яка полягає в купівлі всього підприємства або значного пакета його корпоративних прав менеджментом фірми (керівництвом) або менеджерами чужих компаній – Management Buy-in (MBI). Дана практика вперше отримала широке поширення в США в 80-х рр. минулого століття в період високої прибутковості ринку боргових зобов'язань. Напевно, знайдеться небагато кмітливих і здібних менеджерів, які б не мріяли про власний бізнес. Свобода дій, можливість самостійно контролювати роботу свого підприємства і отримувати солідну винагороду можуть зробити цю ідею вельми привабливою. Також можливою є конверсія заборгованості по заробітній платі у власність підприємством. Тобто отримання корпоративних прав замість заробітної плати.

Можливість отримати значну фінансову вигоду – не єдина підстава для викупу. Серед інших причин можна назвати: бажання до встановлення контролю над підприємством; віра в потенціал підприємства; свобода від обмежень, встановлених

материнською компанією; стурбованість можливим продажем бізнесу і втратою робочого місця в існуючій компанії.

При використанні даної угоди варто відмітити переваги та оцінити недоліки.

До основних переваг МВО можна віднести наступні моменти:

1. дана стратегія є ефективним методом реструктуризації диверсифікованої компанії з рядом підрозділів шляхом продажу або виділення неприбуткових видів діяльності;

2. якщо в якості покупця виступає керівництво компанії, то, як правило, можна уникнути проблем, пов'язаних з її реорганізацією;

3. при успішності МВО, може зростати мотивація менеджменту, що, в свою чергу, стане фактором росту ефективності діяльності та в подальшому вартості компанії.

Недоліки МВО:

1. в поточного керівництва можливий брак досвіду та об'єктивності для здійснення або сприяння необхідним змінам;

2. процес МВО може бути складним та тривалим, в результаті чого компанії може відчувати недостатність персоналу чи фінансових ресурсів для завершення початого;

3. при невдалій спробі МВО, можуть виникнути суттєві проблеми для власника компанії – посіється паніка серед співробітників занепокоєнням щодо її майбутнього.

Фінансова підтримка санації підприємства може здійснюватися і на державному рівні. Якщо мобілізованих фінансових ресурсів не вистачає для успішного проведення санації чи реструктуризації, то, в певних випадках, може бути прийняте рішення про надання державної фінансової підтримки. Згідно із Законом України "Про підприємства в Україні" у разі збиткової діяльності підприємств держава, якщо вона визнає продукцію цих підприємств суспільно необхідною, може надавати їм дотації чи пільги [5].

Однак країни з розвинутою ринковою економікою майже повністю відмовились від використання такого методу фінансової підтримки підприємств, дотримуючись думки, що державне фінансування санації підприємств на безповоротній основі не тільки стимулює бюджетний дефіцит, а й спричиняє негативні побічні ефекти на макро- і мікрорівнях.

Отже, МВО може стати привабливою стратегією виходу з кризи для власників приватних компаній, якщо вони не готові перетворити їх у відкриті та публічні. Також МВО може бути оптимальним рішенням за умов відсутності стратегічних покупців і публічного розповсюдження акцій. При цьому варто пам'ятати, що мінімальними умовами успішного МВО є: згуртована команда, знання галузі всіма учасниками бізнесу та наявність необхідного фінансування.

Список використаних джерел:

1. Грачов В. І. Управління фінансовою санацією: навч. посібн. / В. І. Грачов, І. П. Косарева, В. В. Прохорова, Т. Б. Кузенко. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2004.

2. Мозенко О. В. Механізм управління процесом санації підприємств-банкрутів / О. В. Мозенко // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 6.

3. Терещенко О. О. Фінансова санація та банкрутство підприємств: навч. посібн. / О. О. Терещенко. – К. : КНЕУ, – 2008.

4. Тітов М. І. Банкрутство: матеріально-правові та процесуальні аспекти / М. І. Тітов. – Х. : Консул, 1997.

5. Закону України "Про підприємства в Україні" // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/887-12>.